

De Achterhoek heeft een goede voedingsbodem voor de Donut Economie'

ANKE SITTER VERTELT WAT WE IN DEZE REGIO AAN HET MODEL VAN BRITSE ECONOME KUNNEN HEBBEN

ACHTERHOEK - Radicaal anders, maar eigenlijk ook niet helemaal nieuw. Dat is de Donut Economie. Een model uit de koker van de Britse econome Kate Raworth waarmee zij oproept te stoppen met blind staren op groei en te kiezen voor de veilige ruimte tussen het ecologische plafond van de planeet en het sociale fundament van de maatschappij. Organisatiecoach Anke Sitter uit Winterswijk omarmt het model en hoopt dat de Achterhoek dat ook gaat doen. Ze ziet in deze regio, waar innovatie en naberschap hand in hand gaan, een vruchtbare bodem voor circulaire economie. "We leunen al een beetje tegen het model van Raworth aan." Ook vertelt ze wat deze nieuwe manier van denken op de werkvloer kan betekenen.

Door Gerwin Nijkamp

"In Nederland zakken we over het algemeen niet door de sociale ondergrens", begint Sitter terwijl ze het model als een puzzel in elkaar legt op tafel. Zaken als onderwijs, voeding en inkomen hebben we in ons land beter voor elkaar dan in veel andere landen. De impact die Nederland met haar activiteiten op het klimaat en het milieu heeft, is wereldwijd echter niet positief. "We gaan op meerdere plekken door het ecologische plafond. Onze footprint reikt tot ver buiten de landsgrenzen."

Afkicken

Iets dat over het algemeen wel bekend is en ook door een behoorlijk deel van de maatschappij wordt erkend. Veel mensen zien wel in dat er iets moet veranderen, maar patronen echt doorbreken, blijkt nog lastig. "We moeten afkicken van de oude economie", ziet Sitter. De opwaartse lijn van economische groei die op ons netvies ligt gebrand, moet worden vervangen. Het donut-model kan daar volgens haar een belangrijke rol in spelen, omdat het een eenvoudig en sterk beeld is. Volgens de bodem als het plafond zijn immers gebaseerd op reeds bestaande internationale contracten en verdragen, zoals de duurzame development goals en de mensenrechtenconventie.

Sitter predikt het 'donut-evangelie' in de Achterhoek met presentaties en workshops voor inwoners en ondernemers. Ook hoopt ze dat de Regio Achterhoek dit economische model gaat gebruiken bij het maken van keuzes. "De Achterhoek heeft er een goede voedingsbodem voor",ervaart de organisatiecoach. "Er zijn hier met name innovatieve familiebedrijven die al rekening houden met hun omgeving. Het naberschap zorgt ervoor dat we elkaar tot de verantwoordelijkheid roepen en elkaar helpen." Puur op winstoptimalisatie gerichte multinationals vind je in deze regio bijna niet. Toch is er nog een wereld te winnen, vindt ze. Dat zit hem onder andere in de verbinding leggen tussen de bedrijven en organisaties in regionale samenwerkingsverbanden. "Er wordt veel gesproken over smart

industry en ook voor de maakindustrie is veel aandacht, maar het MKB is minder zichtbaar, terwijl die bedrijven voor veel welvaart zorgen in de regio."

Kans voor familiebedrijven

Sitter ziet nog een belangrijke reden om deze bedrijven beter te betrekken bij de bestaande netwerken. "Veel van deze bedrijfseigenaren zijn 55 jaar of ouder en worstelen met de overname", vertelt ze. "Het zou zonde zijn als deze mooie bedrijven verdwijnen. Daarom is het goed om ook naar nieuwe vormen van eigenaarschap en financiering te kijken. Mogelijk kunnen werknemers met de nodige ondersteuning eigenaar worden of kan het bedrijf door een stichting worden beheerd. Onderzoek ook of crowdfunding een geschikte manier van financiering kan zijn. Het grote voordeel is dan dat groei niet continu noodzakelijk is om de rente op rente te kunnen betalen." Om zulke stappen te zetten is lef nodig van ondernemers, maar ook vertrouwen in werknemers. "Die worden sowieso nog wel eens onderschat, maar bedrijven moeten vooral durven investeren in mensen. Een medewerker is meer dan een rol of functie", benadrukt Sitter. "En als je in een vacature roept dat je op zoek bent naar talent, biedt die persoon dan ook perspectief om dat te ontwikkelen." Het kan ook zijn dat iemand verschillende talenten heeft die bij meerdere werkgevers tot bloei kunnen komen. "De standaard is dat een medewerker loyaal moet zijn aan één bedrijf", weet de Achterhoekse. "Maar het talent dat iemand bij het ene bedrijf ontwikkelt, kan ook bij het andere bedrijf van pas komen."

Talent

Voor veel bedrijven is het een hele uitdaging om dat talent überhaupt te vinden. Sitter ziet dat er nu veel campagnes zijn om jongeren met een hbo- of universitaire studie te verleiden naar de Achterhoek te komen. Begrijpelijk, zegt ze. "Maar volgens mij moeten we ons ook richten op de jongeren die juist niet zijn vertrokken uit de Achterhoek. Als zij het hier goed hebben, zien leeftijdsgenoten elders dat ook. Die komen dan vanzelf terug."

Nog beter is misschien wel om de 'brain drain' in een veel vroeger stadium aan banden te leggen. "We sluiten de scholen in kleine kernen waardoor kinderen basisonderwijs in een andere plaats moeten volgen. Dat is nou net een belangrijke leeftijd waarin ze hun identiteit ontwikkelen." Zo dreigt de binding tussen jongeren en de streek al op jonge leeftijd minder hecht te worden, vreest Sitter. Leefbaarheid in de kernen is volgens haar dus van essentieel belang voor een vitale circulaire economie. De geboren Duitse is inmiddels geworteld in de Achterhoek, maar leerde wel een paar lessen in haar geboorteland waar we wat aan zouden kunnen hebben. "In Oost-Duitsland draaide ik vanaf mijn veertiende via school om de week een 'productiedag' mee. Telkens bij een ander bedrijf uit de regio. Zo leerde je de bedrijven goed kennen en ont-

dekte je al een beetje wat je wel of niet leuk vindt", vertelt Sitter. Ze vervolgt: "En voordat ik aan de universiteit werd toegelaten voor de studie Diergeneeskunde, moest ik eerst een jaar meedraaien in de praktijk. Je weet dan tijdens de opleiding ook waarom je bepaalde dingen moet leren." Haar boodschap aan ondernemers in de Achterhoek is dan ook: "Haal mensen, haal jongeren in je bedrijf om jezelf te laten zien. Beurzen en social media tonen je ziel onvoldoende."

Op de website van Anke Sitter is meer te lezen over onder andere de Donut Economie: www.intertembo.com

Anke Sitter hoopt dat het Donut-model van Kate Raworth in de Achterhoek wordt omarmd. Foto: Anouk Kots

DE 7 STAPPEN NAAR EEN NIEUWE ECONOMIE VOLGENS RAWORTH EN SITTER

1. Verander het doel

"We moeten een ander kompas kiezen", legt Sitter uit. Volgens haar en Raworth is het zaak welvaart niet enkel te meten aan de hand van het bruto nationaal product (BNP) en groei- en winstcijfers van het bedrijf. "Er zijn veel meer factoren om rekening mee te houden." Die zijn te zien aan de binnen- en buitenkant van het donut-model. Daartussen is de veilige en rechtvaardige ruimte voor de mensheid.

2. Houd rekening met het geheel

"De mens is meer dan een consumerend en producerend wezen." Het model waarin geld wordt rondgepompt door het te verdienen met productie en weer wordt uitgegeven door geproduceerde goederen te consumeren, voldoet niet meer. Sitter: "De economische bijdrage die een huisvrouw of een vrijwilliger levert, wordt helemaal niet meegeteld. Juist daarin ligt maatschappelijke waarde." Ook belangrijk: "De Nederlandse economie (en impact) houdt niet op aan de grens."

3. Koester de menselijke aard

Raworth ziet de mens niet als een homo economicus. In plaats van solitair, berekend, concurrerend, en onverzadigbaar is de mens een coöperatief soort dat in staat is om gezamenlijk doelen te stellen die goed zijn voor de wereld. "Als je snel wil, ga dan alleen", verduidelijkt Sitter. "Als je ver wil, ga dan samen. We moeten onze keuzes niet baseren op angst, maar op vertrouwen."

4. Wees voorzichtig met systemen

De economie is veel meer dan vraag en

aanbod. "Dat te simpele model komt uit de negentiende eeuw!" Economen werken nu aan meer dynamische modellen waarbij ook rekening met ethiek wordt gehouden.

5. Richt je op herverdeling

De welvaart is in 21e eeuw alsnog toegenomen, maar de theorie dat dit ook automatisch voor een gelijkere verdeling zou zorgen gaat niet op. Het verschil tussen arm en rijk wordt steeds groter en dat moet veranderen, vinden aanhangers van het gedachtegoed van Raworth. "Eigendom en eigenaarschap zijn nu vaak ontkoppelt. Wie aandelen heeft kijkt niet per se om naar bijvoorbeeld milieu-impact."

6. Maak alleen producten die je kunt hergebruiken

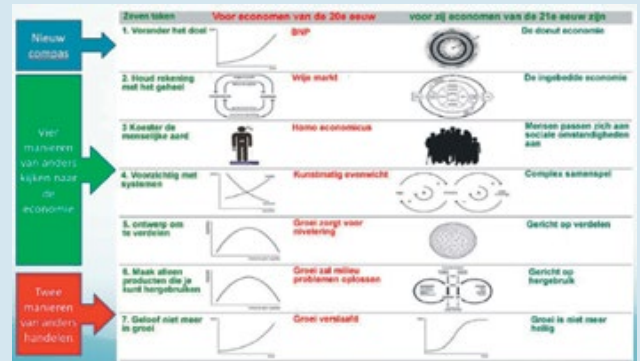
Wat Sitter betreft moet de focus worden verlegd van eigendom naar gebruik. "Daar worden producten echt beter van", stelt ze. "Ondernemers moeten zich drie vragen stellen: Is het product goed voor de ontwikkeling van mijn bedrijf? Is het goed voor de maatschappij? En is het ook goed voor de planeet? Als het antwoord drie keer 'ja' is, dan is het product de moeite waard."

7. Gelooft niet meer in groei

"Oneindige groei bestaat niet", is de overtuiging van Sitter. "Niet in de natuur en niet in de economie. Er zijn altijd grenzen. Na een periode van groei is er de periode van volwassenheid, de bloeiperiode breekt aan. De focus moet dan liggen op ontwikkeling en vernieuwing."

Beeld: <https://goodlife.leeds.ac.uk/countries/#G20>

Beeld uit het boek Doughnut Economics van Kate Raworth